

PAVLOVY DOPISY: BOŽÍ BLÁZNOVSTVÍ

Původ materiálu

Včelná Radka

1. Klíčové pojmy, dobové a textové souvislosti

- **sbor v Korintu** založil Pavel na druhé misijní cestě (srv. Sk 18), pravděpodobně za pomoci Silvána a Timotea. Pavel tu působil asi půl roku, na živobytí si vydělával v Akvilově dílně. (srv. úloha 23 a poznámky k ní).

Město bylo přístavem, kdysi slavným, spojujícím kultury tehdejšího světa. Křesťanský sbor tu ale tvořili nejspíš většinou drobní lidé, bylo mezi nimi málo vzdělanců, málo vlivných osobností politiky a obchodu (1K 1,4-7.26-29). Bývalí židé byli patrně ve sboru menšinou (srv. Sk 18,4-8. 1K 7,18n). Zřejmě brzy po Pavlově odchodu se sbor začal dělit na frakce, zvláště po působení alexandrijského křesťana Apolla židovského původu (srv. Sk 18,24).

- **1. epištola Korintským** - Pavel byl se sborem, který v Korintu založil, v kontaktu. Napsal tem několik listů, z nichž dva (či více pasáží, spojených do dvou listů) máme zachovány jako 1. a 2. list Korintským. Podnětem pro sepsání dopisů, které tvoří 1. epištolu Korintským, byly jednak zprávy o nebezpečném tříštění korintského sboru, jednak jiné zprávy o vadách sborového života, ale zřejmě také dotazy na různé otázky víry a života. 1K obsahuje řadu věroučných i praktických témat, na začátku reaguje na rozdělení sboru, a to i výkladem o ústřednosti zvěsti kříže – do věroučných a jiných sporů Pavel zvěstuje evangelium, „*ovšem ne moudrostí slov, aby Krist?v kříž nepozbyl smyslu*“. (1K 1,17)

- **slovo o kříži** rozděluje. Přístup k této zvěsti pak ovlivňuje základní životní směřování (cesta k zahynutí nebo k životu – 1,18). Mluvit o kříži Ježíše Krista znamená mluvit o smyslu jeho smrti. NZ nezaměřuje svou pozornost na tělesné utrpení, které Ježíš snášel na kříži, ale na potupnou stránku tohoto trestu. Pro Řeky a pro Římany to byla hanebná smrt otroků, kteří spáchali zločin. Pro Židy představovala tato smrt, která se dala „za branou“, boží zlořečení odsouzení, který byl vyloučen ze svého lidu (srv. Ga 3,13).

- **moudrost a bláznovství**

Moudrostí je tu předně „moudrost podle těla“ (kral.), „podle lidského soudu“ - 1K 1,26. Patří sem určitě moudrost, kterou hledají Řekové, filosofie vůbec (1K 1,21), a svět do té míry, do jaké prohlašuje svou nezávislost na Stvořiteli. Moudrost jako souhrn vědění, které mohou lidé získat svými přirozenými schopnostmi. Ale vznešený řecký ideál uměřenosti také může vyústit v moudrost typu „co z toho má“ a „proč dělat hrdinu“ a „nehas, co tě nepálí“. Zvěst Mesiáši, co skončil na kříži, pak musí z tohoto pohledu působit jako pošetilost, šílenost bláznovství.

Na pochopení a na přijetí zvěsti o kříži lidská moudrost nestačí (1K 1,22). Dá se debatovat o tom, co kdo považuje za moudrost a bláznovství – ale Bůh se v tomto sporu zřetelně přiklání na jednu stranu: *zalíbilo se Bohu se zalíbilo spasit ty, kdo v??í bláznovskou zv?stí* (1,21). To je pro Pavla Boží moudrost. Třebaže je Boží moudrost lidskou moudrostí neuznána, je moudrostí hodnověrnou a vítěznou. Není moudrostí tohoto světa a knížat tohoto světa, která hynou (1K 2,6 – kral.).

- **Boží moudrost** není nějakou nadčasovou, všeobecně platnou, bezprostředně uchopitelnou pravdou, nýbrž milostivý záměr s lidskými dějinami a jejich naplněním. Bláznovství lidské moudrosti tkví právě v její neschopnosti rozeznat velký boží záměr, který se uskutečňuje v dějinách spásy a zvláště v události kříže. (1K 1,10). Výraz „moudrost“ může být vztažen s poslední platností především na samotného Krista, který je středem těchto dějin a který *„se nám stal moudrostí od Boha, spravedlností, posv?cením i vykoupením“* (1K1,30).

- *Židé žádají znamení, ?ekové moudrost, ale my kážeme Krista ukřižovaného* – zvěst o ukřižovaném Mesiáši, „skandální vyústění“ vzbuzuje různé reakce. Jedny pohorší a druhým bude k smíchu. Židé žádají zázračné znamení, že se Bůh zasazuje o svého Pomazaného – nenechá ho přece vydat do rukou pohanů a skončit potupnou smrtí. Pro řeckou moudrost je nepředstavitelné, že by hrdinou vyprávění měl být někdo, kdo místo úspěchu a slávy sklídí posměch a je popraven. Chtějí rozumět, mají-li uvěřit. Ježíšův příběh odporuje „zdravému rozumu“ a smyslu pro míru. A přece i tak pohoršlivá skutečnost, jako poprava na kříži dostane v Božím záměru mesiášský, spásný smysl. Tak jako se ve zvěsti proroků Bůh přiznával k pohoršlivě trpícím a odmítaným postavám, přiznal se i k Ježíši.

- **koho si Bůh povolává** – těm, kdo jsou povoláni (bez ohledu na to, jaký mají původ a na které straně „barikády“ stojí), je darován pohled z jiné perspektivy. Pro ně je Kristus Boží

moc a moudrost. Mezi povolánymi není mnoho moudrých podle lidského úsudku. Těžko říci, kdo věděl v tehdejší Korintě o skupince křesťanů. Kdo si jich všiml, komu stáli za pozornost, když mezi nimi bylo tak málo mocných, urozených, moudrých? A přece nemají korintští křesťané trpět žádným pocitem méněcennosti. To není vaše bezvýznamnost, říká apoštol, žádná zlá náhoda, nýbrž dobře uvážený boží záměr. Ne někdo jiný, ale Bůh si zvolil vás, kteří jako byste ani nebyli, nemoudré, neurozené, periferní.. Bůh, který se ujímá ubožáka, pamatuje na sirotky a vdovy. (Srv Lk 10,21: Velebím tě, Otče, že jsi tyto věci skryl před moudrými a rozumnými a svěřil jsi je maličkým. Ano, Otče, tak se ti zalíbilo).

Tak vlastně jen ti, kteří poslechnou Boží povolání vidí zářit v pravém světle paradox kříže, toto bláznovství, které je moudrostí samého Boha, tuto bezmocnost, která je mocí Boží.

2. Úskalí textu

- nezdůrazňujte motiv Ježíšova utrpení na kříži (NZ to nikde nedělá, to je spíš důraz některých písní) ani zástupnost Kristovy oběti (za nás...) – není to téma tohoto textu
- Pavlova epištola se nevymezuje proti „Židům“ a „Řekům“. Slovo o kříži působí potíže všem „rozumným“ a „majitelům pravdy“ a těm, kdo „vědí“, co by měl Pán Bůh dělat a co ne. Skandální přece je i připustit si, koho si Bůh vyvoluje: ani nám v církvi se nevyhýbá pocit, že by nám měla tato společnost přiznávat větší váhu, vzdělanost nebo dokonce urozenost evangelické tradice.

Kříž, pohoršlivý a nesympatický kříž, je slovem lásky: protože nám, obyčejným lidem, vypráví o tom, že Bůh přišel do naší slabosti, do našeho utrpení.

- z 23. verše se někdy vybírá jen část: kniha výkladů starocírkevních epištol Kážeme Krista; nápis nad vchodem kostela: „My kážeme Krista“. Důrazem který Pavlovi jde, je právě to, že kážeme Krista *ukřižovaného*. Paradox toho, který skončil neúspěchem, „fiaskem“ – a přece je Boží moc a moudrost.

3. Metodické pokyny k pracovnímu listu

Obrázek nabízí mnoho možností použití v různých částech hodiny. Například:

- Odstříhnete puzzle s obrázky na levé straně a dětem na začátku rozdejte pouze puzzle s

texty. Společně si texty přečtete a pak vyzvěte děti, aby si jednou barvou vybarvily puzzle, které vyjadřují moudré jednání, druhou barvou ty co vyjadřují bláznivé nebo nerozumné jednání a třetí barvou ty, co by se daly označit jako zázrak. Prázdné zatím nedoplňují. Můžete pak společně mluvit o tom, co z toho, co je napsáno na dílcích puzzle, se jim stalo, a jestli byly rády, že se jim to stalo. Děti si také mohou vybrat, co by chtěly, aby se jim stalo.

- Potom jim rozdejte puzzle s obrázky, aby si je vystříhaly a zkusily, ke kterým výrokům jim který dílek bude pasovat. Společně si povídejte o tom, zda to odpovídalo jejich výběru a ke kterým výrokům jim pasoval obrázek s Ježíšem. Přitom můžete osvětlit, proč puzzle s Ježíšem pasuje k tomu, co obvykle nepovažujeme za moc rozumné a úspěšné.

- Nakonec mohou děti zkusit vymýšlet, co doplnit do prázdných dílků podle toho, ke kterému obrázku jejich výřez pasuje.

Pro menší děti můžete použití obrázku zjednodušit:

Nechte je vystříhnout puzzle s obrázky (nebo jim je předem vystříhněte). Pak je vyzvěte, aby střídavě hledaly puzzle, který se hodí k obrázku Ježíše, k obrázku úspěšného řečníka a k obrázku zázračně uzdraveného. Vždy, když nějaké dítě správný dílek puzzle najde, přečtete, co na něm je napsáno a mluvte o tom, zda se jim to stalo; zda by v takové situaci rádi byly... Nakonec si přečtete všechny, které patří k Ježíšovi a společně můžete vymýšlet a doplňovat prázdné dílky puzzle.

4. Pomůcky

- obrázek úspěšného sportovce, herce, známého politika;
- ilustrace Ježíšova vjezdu do Jeruzaléma
- Radův obrázek Krista se stopami po hřebecích na rukou a nohou (BTS, str. 138)

nebo reprodukce obrazu „Kristův příjezd do Nového Jeruzaléma“ (třeba na obálce knihy kázání P. Filipiho: Kolik zbývá z noci)

5. Motivační uvedení do příběhu

a) motivace pro mladší školní věk:

Co je rozumné – bláznivé – zázrak?

Pracujte s puzzle z pracovního listu.

b) motivace pro střední a starší školní věk:

Myslíte, že by se dala udělat reklama na víru Ježíše Krista? O čem by byla? Co se „nabízí“? Připadá vám jako dobrý reklamní slogan „Kdo meče vzdává se, ten na kříži sejde, slyšte lidé moudrost člověka“? (Balada velkopáteční, NP 53)

c) motivace pro starší školní věk:

Úloha připadá na Květnou neděli, děti určitě znají příběh o Ježíšově vjezdu do Jeruzaléma.

Zkuste si povídat nad obrázky (třeba ze zpěvníku BTS, z ilustrovaných biblí):

a) vjezd do Jeruzaléma: Ježíš je vítán jako mesiášský král. Jak to na vás působí? Připomíná vám to něco? - když projíždějí městem celebrity..., fanoušci stojící u chodníku...

b) obrázek ukřižování: - poprava zločince za městem...nevěřící pohledy lidí... game over...

c) Radův obrázek Ježíšova vjezdu do Jeruzaléma: Co z Ježíšova příběhu na obrázku najdete?

- sedí na oslu jako mesiášský král – má na rukou stopy po hřebech – má zvednuté probodené ruce jako vzkříšený Pán...

Můžete zkusit s dětmi mluvit o tom, že Ježíšovo vzkříšení není happy-endem k ukřižování, „nezahladí“ ho (Vzkříšený má na rukou stopy po hřebech). Mesiáš, který byl ukřižován, je v očích lidí kolem neúspěšný – ale Bůh to vidí jinak – a ve víře tomu můžeme jinak rozumět i my.

6. Osnovy vyprávění

a) osnova pro mladší školní věk

I. Motivace

II. Jedněm se zdá, že skončit na kříži bylo nerozumné

III. Jiní mají za to, že měl Bůh udělat nějaký zázrak, aby Ježíše zachránil

IV. Ježíš se choval „bláznivě“: poslouchal Pána Boha, i když proto skončil na kříži

V. Bůh fandí těm, kdo jsou „blázniví“: slabí i ti, kdo se jich zastávají

b) osnova pro střední a starší školní věk

I. Motivace

II. Ve sboru v Korintu se hádají o to, co je důležité

III. Pavel píše dopis: nejdůležitější je zvěst o ukřižovaném Kristu

IV. Jedni nerozumějí tomu, proč skončil Ježíš na kříži

V. Druhým se nelíbí, že ho Bůh zázračně nevysvobodil

V. Boží moudrost je jiná než lidská: přiznává se k těm, kdo jsou „blázniví“ v očích světa

VII. Bůh povolává i obyčejné lidi, kteří nejsou moc bohatí, urození, a moudří

VIII. na příběhu Ježíše Krista se učíme vidět jinou moudrost – od Boha

I. Motivace

Povídejte si o puzzle z pracovního listu.

Říkají vám doma nebo ve škole, že se máte chovat rozumně? Co to znamená?

Dneska si budeme povídat o tom, že někdy má větší cenu to, co lidé obvykle za moc rozumné a úspěšné nepovažují, co se dokonce může zdát úplně bláznivé.

II. Sbor v Korintu

Určitě si vzpomenete, že na jedné ze svých cest se apoštol Pavel dostal i do Korintu a založil tam křesťanský sbor. Pobýval u nich několik měsíců, kázal, učil a taky pracoval v dílně u

Akvily. Potom se rozloučil a odjel. Ale dál se zajímal o to, co se v Korintu děje, občas ho někdo odtamtud i navštívil. To, co se Pavel dozvídal, ho ale moc netěšilo. V korintském sboru se začali hádat a přit. Skoro o všechno. O to, jestli byl lepší Pavel nebo Apollos, který u nich učil potom. O to, co se může a nemůže jíst. Jestli je lepší žít v manželství, nebo ne. Ve shromáždění mluvili jeden přes druhého, ženy tam vykřikovaly, hádali se i u večeře Páně. Leckdo z nich si myslel, že je nejmoudřejší a že ty druhé nepotřebuje, protože to, co říkají a dělají, je bláznivé.

Jak se tak hádali, řekl si Pavel, že by bylo dobré, kdyby jim připomenul, co je základem, na kterém křesťanská víra stojí. A nejlíp, že jim to napíše v dopise, no možná v několika dopisech, protože je potřeba jim toho spoustu vysvětlit.

III. Moudrost a bláznovství

A začne hned tím, co je nejdůležitější. To, o co se hádáte a myslíte si při tom, jak jste moudří a ti druzí vůbec, není tak důležité. Nejdůležitější v křesťanské víře je přece zvěst o Ježíši, který byl ukřižován a vzkříšen. Jenže když se začne mluvit o kříži, to se teprve začnou lidé kolem přit o to, co je moudré a co bláznivé!

IV. Řekové hledají moudrost

Tak třeba Řekové – jsou hrdí na svou kulturu, vzdělání a velké filosofy, kteří jim radili, že opravdu moudrý člověk se chová uměřeně. To znamená, že o všem přemýšlí, do ničeho se nežene po hlavě, nic nepřehání. Když Řekové slyší, že křesťané pořád mluví o Ježíši, který skončil na kříži, kroutí nad tím hlavou. To že je váš Pán? Z toho si chcete brát příklad? Vždyť je to k smíchu. Copak je moudré, aby někdo říkal a dělal takové věci jako Ježíš – mohl si přece spočítat, že špatně skončí. A taky skončil jako nejposlednější zločinec. Tomu my nerozumíme. Je pěkné něčemu věřit – ale tohle je šílenost, bláznovství.

V. Židé žádají znamení

Židy zase hrozně rozčiluje, když slyší, že je Ježíš Boží Mesiáš. Věří, že když Bůh pošle svého Mesiáše, tak se taky mocnými znameními a zázraky postará, aby každý viděl, že je to Mesiáš. Nějaký snílek nebo podvodník, který se vydával za Božího syna, byl právem vyhnán

za hradby města a pověšen na dřevo. Žádný Spasitel! Skončil jako někdo, na koho se rozhněval i Bůh.

VI. Ale my kážeme Krista ukřižovaného

Židé žádají zázračná znamení, Řekové hledají moudrost, ale my kážeme Krista ukřižovaného, píše Pavel. Když se tak všude vedou debaty o tom, co je moudré a co je bláznivé, tak já vám povím, že se Ježíš opravdu choval bláznivě. Když se někdo zastává slabých, když se něčeho vzdá kvůli někomu jinému, když někomu pomůže a nekouká, co mu to přinese – pro lidi je to bláznovství a někdy taky slabost. Ale Ježíš se to přece naučil právě u Boha. V Bibli se mnohokrát píše, že Hospodin je Bůh, který se zastává slabých, vdov a sirotků. A taky trpících a těch, které všichni odmítají. Už v Bibli bychom o tom našli spoustu příběhů a taky žalmy, ve kterých se ti, kteří jsou opuštění a ztrápení, modlí k Bohu o pomoc.

Ježíš se nechoval moudře a rozumně, jak si to někdy lidé představují. Tedy že by se staral jen sám o sebe a nikoho si nevšímal a hleděl by dělat všechno pro to, aby byl v životě spokojený a úspěšný. Důvěřoval Bohu a poslouchal ho až do konce, i když proto skončil na kříži.

Pro Židy je to kámen úrazu, pro ostatní bláznovství, ale pro povolané, jak pro Židy, tak pro Řeky, je Kristus Boží moc a moudrost. Neboť bláznovství Boží je moudřejší než lidé a slabost Boží je silnější než lidé. Narozdíl od všelijaké moudrosti, která je někdy mezi lidmi oblíbená, jako třeba „nic se nemá přehánět“ a „nehas, co tě nepálí“ a „musíš mít ostré lokty, jinak s tebou každý zamete“, přicházejí křesťané s jinou písničkou: „kdo meče vzdává se, ten na kříži sejde, slyšte lidé moudrost člověka...“

VII. Bláznovství kříže a moudrost Boží

Možná se to zdá bláznivé. Ale právě Bůh fandí těm, kdo se něčeho vzdávají. Meče, úspěchu za každou cenu, ale třeba taky vlastní moudrosti. Vždyť i někteří Židé a Řekové se stávají křesťany, když uvěří, že tohle bláznovství je cesta, která má větší cenu, než cokoli jiného. A naopak: když si někdo začne myslet, že je nejmoudřejší ze všech, že má patent na pravdu – začne to i v církvi vypadat třeba jako tenkrát v korintském sboru. Všichni si budou stát za svým a budou se vytahovat a hádat s těmi druhými o kdeco, třeba o to, kdo z nich je lépe pokřtěn a kdo lépe věří. Proto si máme připomínat – a nejen o Velikonocích – Krista

ukřižovaného. Protože on se dovedl vzdát své moudrosti, své vůle i své moci. A tak se na něm mohla ukázat Boží moc a Boží moudrost.

VIII. Koho si Bůh povolává

Boží moc se ukazuje právě na těch, kdo jsou slabí. Pavel to píše i do korintského sboru: Pohled'te bratří, koho si Bůh povolává: Není mezi vámi mnoho moudrých ani mnoho mocných ani mnoho urozených. Ti ostatní si vás nevšímají nebo vámi možná i opovrhují. Tomu se nedivte a nebud'te z toho skleslí. I Ježíšem přece opovrhují. Ale Bůh se k němu přiznal, třetí den ukázal, že právě takový život má budoucnost. Nemáme se sami čím chlubit, ale tímhle se snad chlubit můžeme – že víme o tom, co stojí za to, co má smysl a budoucnost, i když se to zdá být slabé a nanicovaté a málo efektní a neúspěšné.

Pane Bože, prosíme, dávej nám odvahu chovat se bláznivě: nemyslet jenom na sebe, pomoci těm, kdo to potřebují, a třeba se i něčeho vzdát. Děkujeme, že pomáháš všem, kdo jsou slabí. Amen.

7. Podněty pro rozhovor

- Slyšeli jste o lidech, kteří zachránili někoho jiného za cenu ohrožení vlastního života? Jak se na to lidé dívají? Obdivují je nebo říkají, že zbytečně riskovali?
- Chtěli byste zažít něco zázračného?
- Je křesťanství spíš pro chudé nebo pro bohaté? Záleží ve sboru na tom, kdo je jak vzdělaný, kdo má kolik peněz, kdo je známý ve městě, kdo přišel do sboru nový? Projevuje se to nějak?
- Myslíte, že jsou ve sboru děti stejně důležité jako dospělí? Chodíte s rodiči třeba k večeři Páně?
- Jsou nějakí lidé, které byste nechtěli vídat u vás v kostele?
- Podle čeho se pozná úspěšný člověk? Radí bible, jak může být člověk úspěšný?

Odkaz na pracovní list

[V4 - Pavlovy dopisy - Boží bláznovství](#)

[21 Pavel píše dopisy](#)

Odkaz na píseň

[Ve jméno Krista doufáme](#)

[Shromáždil člověk prý moudrosti své poklad](#)

[Má duše Boha velebí, chválu vzdává](#)

[Za ty, kdo hladem trpí a bídou, prosíme](#)

[Kristus, příklad pokory, Pán náš milostivý](#)

[Moudrost mi, Pane, dávej](#)

[Jezu Kriste, štědrý kněže](#)

[Neskládejte v mocných naději \(EZ632\)](#)

[Ačkoli podstatou rovný byl Bohu](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

Katechetické cykly

[Pozvání na cestu - Skutky](#)

Biblický odkaz (kat)

[1 Korintským 1,18–31](#)